

Wyniki monitoringu włosocienia delikatnego *Vandenboschia speciosa*

Spis treści:

1. Sprawozdanie z monitoringu włosocienia delikatnego <i>Vandenboschia speciosa</i> cała Polska wprowadzenie	2
I. INFORMACJE OGÓLNE	2
2. Sprawozdanie z monitoringu włosocienia delikatnego <i>Vandenboschia speciosa</i> w regionie alpejskim	8
3. Sprawozdanie z monitoringu włosocienia delikatnego <i>Vandenboschia speciosa</i> w regionie kontynentalnym	9
II. A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA	9
II. B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKA:	15
III. A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000.....	25
III. B. POZOSTAŁE TABELI DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4. Sprawozdanie z monitoringu włosocienia delikatnego <i>Vandenboschia speciosa</i> cała Polska podsumowanie	26
IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH	26
VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH.....	27
VII. INNE UWAGI	27
VIII. WYKONAWCY MONITORINGU	27
IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU WŁOSOCIEŃ DELIKATNY <i>VANDENBOSCHIA SPECIOSA</i>	28

1. Sprawozdanie z monitoringu włosocienia delikatnego *Vandenboschia speciosa* cała Polska wprowadzenie

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. KOD i nazwa gatunku

1421 *Vandenboschia speciosa* – włosocień delikatny

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Kontynentalny

3. Koordynatorzy główni: obecny i w poprzednich badaniach

2006-2008 brak danych

2009-2011 brak danych

2013-2014 bark

2015-2018 Grzegorz Leśniański

4. Koordynatorzy krajowi: obecny i w poprzednich badaniach

2009-2011 Krzysztof Świerkosz

2013-2014 Krzysztof Świerkosz

2015-2018 Katarzyna Kot

Rysunek 1: Włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa*

5. Ewentualni współpracownicy obecni i w poprzednim badaniu

2006-2008 brak

2009-2011 brak

2013-2014 brak

2015-2018 brak

6. Eksperti lokalni obecni i w poprzednich badaniach

2009-2011 Krzysztof Świerkosz, Kamila Reczyńska

2013-2014 Krzysztof Świerkosz, Kamila Reczyńska

2015-2018 Marcin Kołodziej, Marcin Bielecki

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań – zestawienie

L p.	Monitorowane stanowisko włosocienia delikatnego <i>Vandenboschia speciosa</i>	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych			Region biogeograficzny	Uwagi
		Poprzednio 2009-2011	Poprzednio 2013-2014	Teraz 2015-2018		
1	Niedźwiedzia Jama	wrzesień 2009 maj 2011	czerwiec 2013 październik 2013	październik 2016 październik 2018	kontynentalny	W toku monitoringu 2009-2011 gatunek był silnie narażony na oddziaływanie klimatu (surowe zimy, susze), ewentualne zmiany w otaczających siedliskach (np. wycinka czy przerzedzenia drzewostanu) oraz antropopresję (palenie ognisk). W latach 2002-2009 obserwowano duże fluktuacje powierzchni i liczby gametofitów.
2	Panieńskie Skały	wrzesień 2009 czerwiec 2011	czerwiec 2013	październik 2016 październik 2018	kontynentalny	W toku monitoringu 2009-2011 zaobserwowano możliwość ponownego pojawienia się gatunku na stanowisku. Siedlisko powoli odtwarza pierwotny poziom zacielenia ścian skalnych. W 2016 i 2018 r. nie stwierdzono obecności gatunku.

Według przewodnika metodycznego gatunek jest możliwy do obserwowania w ciągu całego roku. Niewielkie różnice w terminie badań nie miały wpływu na uzyskane wyniki.

8. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy (cykle), ile nowych, ile usuniętych oraz niemonitorowanych w danym etapie

Tab. 1. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla włosocienia delikatnego *Vandenboschia speciosa* monitoring skończony – stan badań na koniec 2018 r.

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych stanowisk gatunku włosocien delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Pozostała liczba stanowisk do monitorowania w bieżącym cyklu	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2009-2011	2009, 2011	Nie występuje	2	2	0	0	-	-
2013-2014	2013	Nie występuje	2	2	0	0	-	-
2015-2018	2016, 2018	Nie występuje	2	2	0	0	-	-

Tab. 1A. Liczba obszarów przypadająca na poszczególne etapy badań dla włośocienia delikatnego *Vandenboschia speciosa* monitoring skończony – stan badań na koniec 2018 r.

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów ze stanowiskami włośocienia delikatnego <i>Vandenboschia speciosa</i> w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Pozostała liczba obszarów do monitorowania w bieżącym cyklu	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2009-2011	2009, 2011	Nie występuje	2	2	0	0	-	-
2013-2014	2013	Nie występuje	2	2	0	0	-	-
2015-2018	2016, 2018	Nie występuje	2	2	0	0	-	-

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała.

Metodyka monitoringu, w tym wszystkie wskaźniki były zgodne z aktualną metodyką GIOŚ zamieszczoną na stronie internetowej i w przewodniku metodycznym.

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

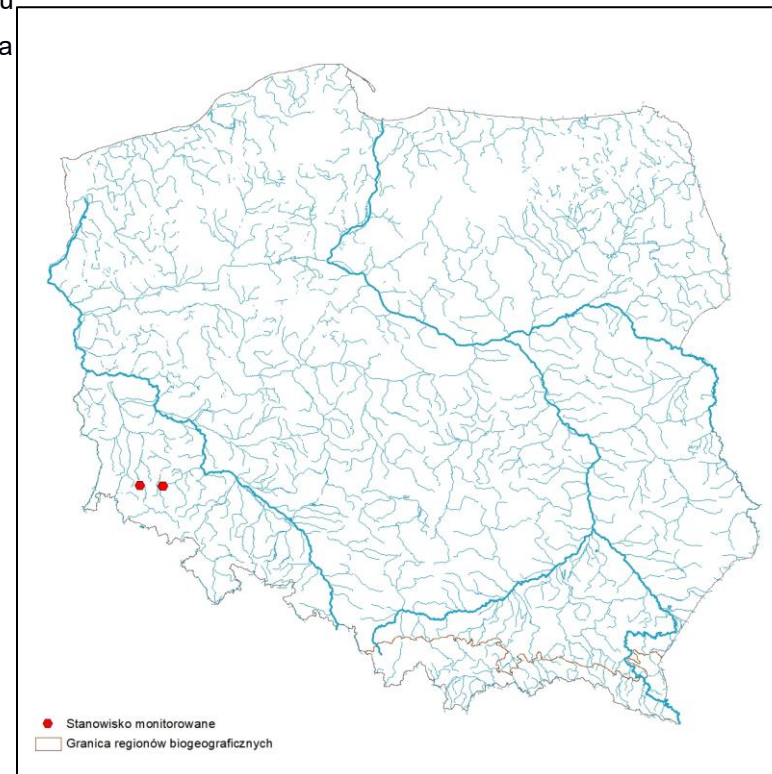
Nie korzystano z wyników z innych projektów

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia stanowisk

W cyklu monitoringowym (2015-2018) badaniami objęte były wszystkie znane (2) stanowiska gatunku w kraju. Występowania gatunku nie potwierdzono na stanowisku Panieńskie Skały. Badania prowadzono w regionie kontynentalnym. Wyniki monitoringu są reprezentatywne.

12. Informacja o liczbie działek prywatnych

Badań nie prowadzono na prywatnych działkach.

Rvsunek 2: Mapa rozmieszczenia stanowisk monitorinawwch

2. Sprawozdanie z monitoringu włosocienia delikatnego *Vandenboschia speciosa* w regionie alpejskim

W regionie alpejskim nie prowadzono monitoringu ze względu na brak zidentyfikowanych stanowisk gatunku.

3. Sprawozdanie z monitoringu włosocienia delikatnego *Vandenboschia speciosa* w regionie kontynentalnym

II. A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab.2. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* – monitoring zakończony – stan badań na koniec 2018 r.

Nazwa parametru / Stan ochrony	Nazwa wskaźnika / Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> na stanowiskach																Suma monitorowanych stanowisk			
		Liczba stanowisk z daną oceną:																			
		FV				U1				U2				XX				poprzednio		teraz 2015-2018	
		poprzednio		teraz 2015-2018		poprzednio		teraz 2015-2018		poprzednio		teraz 2015-2018		poprzednio		teraz 2015-2018		poprzednio		teraz 2015-2018	
		w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018
Populacja	Liczba darni	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	2	2	2
	Łączna powierzchnia gametofitów	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-	1	2	2	2
	Typ rozmieszczenia	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	2	2	2
	Stan zdrowotny (chlorozy, nekrozy, pokrój)	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	2	2	2
	Parametr Populacja	-	-	-	-	-	1	1	1	2	-	-	1	-	1	1	-	2	2	2	2
Siedlisko	Powierzchnia potencjalnego siedliska	-	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2
	Powierzchnia zajętego siedliska	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	2	2	2

WYNIKI MONITORINGU W ROKU 2018

Nazwa parametru / Stan ochrony	Nazwa wskaźnika / Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku <i>włosocień delikatny</i> <i>Vandenboschia speciosa</i> na stanowiskach																Suma monitorowanych stanowisk			
		Liczba stanowisk z daną oceną:																			
		FV				U1				U2				XX				poprzednio		teraz 2015-2018	
		poprzednio		teraz 2015-2018		poprzednio		teraz 2015-2018		poprzednio		teraz 2015-2018		poprzednio		teraz 2015-2018		poprzednio	teraz 2015-2018		
	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	
	Konkurencyjne gatunki mszaków	1	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2
	Ślady ognisk w pobliżu stanowiska	-	1	1	1	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2
	Inne przypadki dewastacji siedliska	-	-	-	-	-	1	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2
	Ocienienie	1	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2
	Martwa materia organiczna (wojłok)	-	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2
	Miejsca do kiełkowania	-	1	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2
	Parametr Siedlisko gatunku	-	-	-	1	-	1	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	2	2	2	2
	Perspektywy ochrony	-	-	-	-	-	1	1	1	2	-	1	1	-	1	-	-	2	2	2	2
	STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	-	-	-	1	1	2	1	1	1	-	1	-	-	2	2	2	2

¹⁾podkreślenie oznacza wskaźnik kardynalny

Tab.2A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie tylko na tych stanowiskach (2), na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* – monitoring skóńczony – stan badań na koniec 2018 r.

Nazwa wskaźnika i parametru/Stan ochrony		ZMIANY OCEN gatunku włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i>							Suma stanowisk, na których powtarzano badania
		Liczba stanowisk z daną zmianą oceny, w tym rzeczywistą							
		poprawa			pogorszenie			brak zmian	
		o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem poprawa	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem pogorszenie		
Populacja	<u>Liczba darni</u>	1	-	1	-	-	-	-	2
	Łączna powierzchnia gametofitów	1	-	1	-	-	-	1	2
	Typ rozmieszczenia	-	-	-	-	-	-	2	2
	Stan zdrowotny (chlorozy, nekrozy, pokrój)	-	-	-	-	-	-	2	2
	Parametr Populacja	-	1	1	-	-	-	1	2
Siedlisko	Powierzchnia potencjalnego siedliska	1	-	1	-	-	-	1	2
	Powierzchnia zajętego siedliska	1	-	1	-	-	-	1	2
	<u>Konkurencyjne gatunki mszaków</u>	1	-	1	-	-	-	1	2
	<u>Ślady ognisk w pobliżu stanowiska</u>	-	-	-	-	-	-	2	2
	Inne przypadki dewastacji siedliska	1	-	1	-	-	-	1	2
	<u>Ocienienie</u>	1	-	1	-	-	-	1	2
	Martwa materia organiczna (wojłok)	-	-	-	-	-	-	2	2
	Miejsca do kiełkowania	1	-	1	-	-	-	1	2
Parametr Siedlisko gatunku	1	1	2	-	-	-	-	2	
Parametr Perspektywy ochrony		-	-	-	-	-	-	2	2
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		-	-	-	-	-	-	2	2

¹⁾podkreślenie oznacza wskaźnik kardynalny

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

- **Liczba darni:** w porównaniu do monitoringu w roku 2013 (w poprzednim cyklu monitoringu 2013-2014) w roku 2016 zanotowano poprawę oceny o jeden stopień (z U1 na FV) na stanowisku Niedźwiedzia Jama. Taką samą ocenę uzyskano w roku 2018. Na stanowisku Panieńskie Skały nie odnaleziono gatunku zarówno w obecnym cyklu jak i poprzednim, dlatego wskaźnik uzyskał ocenę XX w roku 2016 i U2 w roku 2018.

- **Łączna powierzchnia gametofitów:** na stanowisku Niedźwiedzia Jama poprzednio (rok 2013) wystawiono ocenę FV (ale łączna powierzchnia gametofitów wynosiła tylko 2 cm², więc zgodnie z zaleceniami metodycznymi należało wystawić ocenę złą U2). Podczas kontroli w roku 2016, łączna powierzchnia gametofitów na tym stanowisku wyniosła 2,6 cm² – wystawiono ocenę złą U2 a w roku 2018, w którym gametofity znaleziono już na powierzchni około 6 cm², ocenę niezadowolającą U1. Na stanowisku Panieńskie Skały, gatunek nie był obserwowany i omawiany wskaźnik w roku 2016 otrzymał ocenę XX, a w roku 2018 ocenę złą U2.

- **Typ rozmieszczenia:** W stosunku do ubiegłego cyklu monitoringu (2013-2014) oraz do wyników badań przeprowadzonych w 2016 i 2018 r. nie odnotowano zmian ocen tego wskaźnika. Dla stanowiska Niedźwiedzia Jama była to ocena U1 a dla stanowiska Panieńskie Skały ocena XX.

- **Stan zdrowotny (chlorozy, nekrozy, pokrój):** Zarówno w odniesieniu do wyników badań przeprowadzonych w 2016 i 2018 r. oraz w poprzedniego cyklu monitoringowego stan zdrowotny włośocienia na stanowisku Niedźwiedzia Jama jest niezmiennie bardzo dobry i utrzymuje ocenę FV. Na stanowisku Panieńskie Skały nie odnaleziono gatunku, wskaźnikowi w obu latach nadano ocenę XX.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

- **Powierzchnia potencjalnego siedliska:** W stosunku do poprzednich wyników monitoringu przeprowadzonych w cyklu 2013-2014 oraz w 2016 i 2018 r., ocena FV utrzymała się na stanowisku Panieńskie Skały, w przypadku stanowiska Niedźwiedzia Jama powierzchnia potencjalnego siedliska w roku 2016 wzrosła względem cyklu 2013-2014, (z U1 na FV) i utrzymała się taka w roku 2018 r. (tj. właściwa FV).

- **Powierzchnia zajętego siedliska:** W latach 2013-2014 ocenę U1 wystawiono na stanowisku Niedźwiedzia Jama, ocenę XX wystawiono na stanowisku: Panieńskie Skały. W latach 2015-2018, zarówno w 2016 r. jak i 2018 r. ocenę FV nadano na stanowisku Niedźwiedzia Jama, natomiast U2 na stanowisku Panieńskie Skały.

- **Konkurencyjne gatunki mszaków:** zarówno w 2016 jak i 2018 r. konkurencyjne gatunki mszaków nie zagrażają gatunkowi na stanowisku Niedźwiedzia Jama (stan właściwy FV). Stanowi to wzrost oceny wskaźnika o 1 stopień, w odniesieniu do poprzednich wyników monitoringu (2013-2014), kiedy nadano mu ocenę U1.

Na stanowisku Panieńskie Skały, zarówno w roku 2013, 2016 i 2018 wskaźnikowi przyznano ocenę FV.

- **Ślady ognisk w pobliżu stanowiska:** w 2016 r. oraz 2018 r. jak i w poprzednim cyklu nie zaobserwowano śladów ognisk na stanowisku Panieńskie Skały, stąd oceny FV. Bez zmian zarówno w obecnym jak i poprzednim cyklu pozostaje ocena wskaźnika U1 na stanowisku Niedźwiedzia Jama, stale obserwuje się ślady ognisk w odległości 30-40 m od stanowiska.
- **Inne przypadki dewastacji siedliska:** Względem poprzedniego cyklu monitoringu (2013-2014) wskaźnik uległ niewielkiej poprawie na stanowisku Niedźwiedzia Jama, ocena poprawiła się z U2 na U1, jednak stale odnotowuje się obecność zaśmieceń. W obecnym cyklu w latach 2016 i 2018 oceny wskaźnika na obu badanych stanowiskach pozostają bez zmian. Na stanowisku Panieńskie Skały, przyznano ocenę U1 z uwagi na stale obserwowaną obecność śmieci i śladów graffiti.
- **Ocienienie:** Poprzednio w latach 2013-2014 ocenę FV wystawiono na stanowisku Niedźwiedzia Jama, ocenę U1 wystawiono na stanowisku Panieńskie Skały. Obecnie na 2 stanowiskach: Niedźwiedzia Jama; Panieńskie Skały ocienienie jest na odpowiednim poziomie, powyżej 90%, wskaźnik uzyskał ocenę FV. W porównaniu z wynikami badań przeprowadzonymi w poprzednim cyklu, na stanowisku Panieńskie Skały nastąpiła poprawa oceny wskaźnika o 1 stopień. Oceny wskaźnika na obu stanowiskach względem 2016 r. pozostają bez zmian.
- **Martwa materia organiczna (wojłok):** w 2016 r i 2018 r. jak i poprzednio (2013-2014), na badanych stanowiskach nie występuje martwa materia organiczna, ocena wskaźnika FV pozostaje bez zmian.
- **Miejsca do kiełkowania:** w 2016 r. i 2018 r. oraz w poprzednim cyklu monitoringu (2013-2014) na obu badanych stanowiskach, miejsce do kiełkowania jest na właściwym poziomie, wskaźnik uzyskał ocenę FV. Na stanowisku Niedźwiedzia Jama względem poprzedniego cyklu zanotowano wzrost powierzchni do kiełkowania, ocena wskaźnika wzrosła z U1 w poprzednim cyklu monitoringowym do FV.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacja na stanowiskach

Stan populacji włosocienia delikatnego w regionie kontynentalnym, a tym samym w Polsce, został oceniony jako zły **U2**. Na jednym stanowisku Niedźwiedzia Jama zaobserwowano wzrost oceny populacji z oceny U2 na U1. Na stanowisku Panieńskie Skały, zarówno w obecnym cyklu (2015-2018) jak i poprzednim (2013-2014) nie odnaleziono gatunku na stanowisku. Obniżenie oceny względem ubiegłego cyklu jest pozorne i wynika z powodu potwierdzenia braku gatunku na stanowisku Panieńskie Skały i nadania złej oceny (U2) parametru dla tego stanowiska. Autorzy poprzednich badań na stanowisku Panieńskie Skały nadali ocenę XX. Populacja włosocienia w skali kraju jest bardzo nieliczna, nawet losowe zdarzenie może wpłynąć negatywnie na obecność gatunku w Polsce.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedlisko gatunku na stanowiskach

Stan siedliska włosocienia delikatnego w regionie kontynentalnym, a tym samym w Polsce, obecnie został oceniony jako niezadowolający (**U1**). Gatunek na stanowisku Panieńskie Skały prawdopodobnie wyginął wskutek wycinki podszytu w otaczającym stanowisko lesie grądowym, która gwałtownie zmieniła warunki nasłonecznienia stanowiska i spadek poziomu wilgotności powietrza w otoczeniu skał. Zaprzestanie wycinania podszytu powoli wpływa na poprawę warunków siedliskowych na stanowisku Panieńskie Skały, pomimo tego gatunek nie pojawił się na dawnym stanowisku. Ocena parametru siedlisko gatunku została podniesiona w stosunku do cyklu (2013-2014), kiedy to parametr siedlisko uzyskał ocenę U2.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektywy ochrony gatunku na stanowiskach

Perspektywy ochrony włosocienia delikatnego w regionie kontynentalnym, a tym samym w całej Polsce, zostały ocenione jako złe (**U2**). Względem poprzedniego cyklu (2013-2014) nastąpiło tylko pozorne pogorszenie oceny parametru, która w ubiegłym cyklu wyniosła U1/U2. Obniżenie oceny perspektyw ochrony wynika z powodu potwierdzenia braku gatunku na stanowisku Panieńskie Skały i nadania złej oceny (U2) parametru dla tego stanowiska.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Stan ochrony włosocienia delikatnego w regionie kontynentalnym, a tym samym w Polsce zarówno obecnie (w latach 2016 oraz 2018) jak i w poprzednim cyklu, został oceniony jako zły (**U2**). Związane jest to z brakiem gatunku na stanowisku Panieńskie Skały, jednym z dwóch, znanych stanowisk w Polsce. Nielicznej populacji może zagrazić nawet losowe zdarzenie.

II. B. POZOSTAŁE TABELY NA POZIOMIE STANOWISKA:

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla gatunku włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* – monitoring zakończony – stan badań na koniec 2018 r.

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny gatunku włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> na poszczególnych stanowiskach																		
						Populacja				Siedlisko gatunku				Perspektywy ochrony				Stan ochrony (ocena ogólna)						
						poprzednio		teraz w latach 2015-2018		poprzednio		teraz w latach 2015-2018		poprzednio		teraz w latach 2015-2018		poprzednio		teraz w latach 2015-2018				
						w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	2016	2018			
1	PLH020037	Góry i Pogórze Kaczawskie	dolnośląskie / Pogórze Kaczawskie	130	Niedźwiedzia Jama	U2	U1	U1	FV	U2	U2	U1	U1	U2	U1	U1	U1	U2	U2	U1	U1			
2	PLH020009	Panieńskie Skały	dolnośląskie / Pogórze Izerskie	257	Panieńskie Skały	XX	XX	XX	U2	XX	U1	U2	FV	XX	XX	U2	U2	XX	XX	U2	U2			
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
					U1	-	1	1	-	-	1	1	1	1	-	1	1	1	1	-	-	1	1	
					U2	1	-	-	1	1	1	1	1	-	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1
					XX	1	1	1	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	1	1	-
RAZEM liczba ocen						2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2	2\2		
UWAGI: Brak																								

Tab. 4. Aktualne oddziaływania łącznie - **dane ogólne** - na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla gatunku włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* – monitoring skończony – *stan badań na koniec 2018 r.*

KOD	AKTUALNE ODDZIAŁYWANIE	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem			Liczba stanowisk gatunku włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> z danym oddziaływaniem i intensywnością																										
			Poprzednio 2009-2011	Poprzednio 2013-2014	Teraz 2015- 2018	Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -		
						Poprzednio 2009-2011									Poprzednio 2013-2014									Teraz 2015-2018								
			A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
B02.03	usuwanie podszytu	Prawdopodobna przyczyna zaniku populacji	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (w tym gruntowe drogi leśne)	W odległości około 20-30 metrów przebiega droga gruntowa prowadząca do zabudowań leżących równoległe do stanowiska. W pobliżu stanowiska przebiega szlak turystyczny. Okolice Niedźwiedziej Jamy jest stałym miejscem postoju turystów. Grozi to zarówno zaśmiecaniem jak i możliwością wzniesienia ogniska.	2/2	1/2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-			
E01.03	zabudowa rozproszona	-	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-			
E01.04	inne typy zabudowy	Równoległe do Panieńskich Skał ciągnie się linia zabudowy rozproszonej miasta Lwówek Śląski.	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
G01	spory i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze	Miejsce jest atrakcyjne turystycznie, przez co chętnie bywa odwiedzane przez okolicznych mieszkańców i turystów. Niestety zdarzają się akty wandalizmu (rycie w skałę, pisanie farbą na skałach, zaśmiecanie). Akty wandalizmu, śmieci, graffiti, napisy ryte w skałach. Bez zmian.	-	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1			
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Okolice skałek jest zanieczyszczona odpadami, tłuczonym szkłem etc. Szczelina jest wykorzystywana	2/2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			

Tab.4.A. Zmiany¹⁾ aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla gatunku włośocień delikatny *Vandenboschia speciosa* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2018 r.

KOD	AKTUALNE ODDZIAŁYWANIE	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk gatunku włośocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> z danym oddziaływaniem - razem	Liczba stanowisk na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa ↑, w tym zmniejszenie intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie ↓, w tym zwiększenie intensywności
B02.03	usuwanie podszytu	Prawdopodobna przyczyna zaniku populacji	0/2	-	-	-
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (w tym gruntowe drogi leśne)	W odległości około 20-30 metrów przebiega droga gruntowa prowadząca do zabudowań leżących równolegle do stanowiska. W pobliżu stanowiska przebiega szlak turystyczny. Okolica Niedźwiedziej Jamy jest stałym miejscem postoju turystów. Grozi to zarówno zaśmiecaniem jak i możliwością wzniesienia ogniska.	1/2	-	1	-
E01.03	zabudowa rozproszona	-	1/2	-	1	-
E01.04	inne typy zabudowy	Równolegle do Panieńskich Skał ciągnie się linia zabudowy rozproszonej miasta Lwówek Śląski.	0/2	-	-	-
G01	sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze	Miejsce jest atrakcyjne turystycznie, przez co chętnie bywa odwiedzane przez okolicznych mieszkańców i turystów. Niestety zdarzają się akty wandalizmu (rycie w skałę, pisanie farbą na skałach, zaśmiecanie). Akty wandalizmu, śmieci, graffiti, napisy ryte w skałach. Bez zmian.	1/2	-	-	1
G05	inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Okolica skałek jest zanieczyszczona odpadami, tłuczonym szkłem etc. Szczelina jest wykorzystywana do pozbywania się odpadów z miejsca zatrzymywania się turystów (nie oznakowanego).	0/2	-	-	-
G05.04	wandalizm	Akty wandalizmu, śmieci, graffiti, napisy ryte w skałach. Oddziaływanie opisano w poprzednim monitoringu 2013 r., obecnie zmniejszyła się intensywność z B (ostatnio) do C Głównie śmieci w otoczeniu stanowiska i palenie ognisk około 30 m od stanowiska.	2/2	-	2	-
H05.01	odpadki i odpady stałe	-	1/2	-	1	-
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Rozwój konkurencyjnych gatunków mchów np. <i>Pseudotaxiphyllum elegans</i> . Bez zmian.	1/2	1	-	-
K04.01	konkurencja	Rozwój konkurencyjnych gatunków mchów.	1/2	-	-	1

WYNIKI MONITORINGU W ROKU 2018

KOD	AKTUALNE ODDZIAŁYWANIE	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk gatunku włośocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> z danym oddziaływaniem - razem	Liczba stanowisk na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa ↑, w tym zmniejszenie intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie ↓, w tym zwiększenie intensywności
K06	inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	Ostatnie ze znanych stanowisk znajdowało się w płytkiej szczelinie, gdzie gametofity <i>Trichomanes speciosum</i> konkurowały z darniami mchu - <i>Ditrichum flexicaule</i> .	0/2	-	-	-
M01.03	powodzie i zwiększenie opadów		1/2	-	1	-
<p>Podsumowanie zmian: W bieżącym cyklu 2015-2018 stwierdzono 4 różne oddziaływania spośród 12 wszystkich. W poprzednim cyklu 2013-2014 odnotowano 7 wystąpień (6 różnych zagrożeń na stanowiskach). W bieżącym cyklu 2015-2018 odnotowano 6 wystąpień (4 różnych zagrożeń na stanowiskach). Jak wynika z powyższego porównania w 1 przypadku nie nastąpiła zmiana, w 6 przypadkach nastąpiła poprawa, w 2 przypadkach nastąpiło pogorszenie</p>						

¹⁾ przy uwzględnieniu wszystkich okresów badawczych

STAN I ZMIANY W CZASIE POSZCZEGÓLNYCH AKTUALNYCH ODDZIAŁYWAŃ DLA GATUNKU NA STANOWISKACH

Podsumowanie:

B02.03 usuwanie podszytu. Oddziaływanie o silnej intensywności i negatywnym wpływie pojawiło się tylko w cyklu 2009-2011. W cyklu 2013-2014 i obecnie nie występuje.

D01.01 ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (w tym gruntowe drogi leśne). Oddziaływanie wystąpiło tylko w poprzednich cyklach monitoringu w latach 2009-2011 i 2013-2014, charakteryzowało się silną i średnią intensywnością oraz negatywnym wpływem. W obecnym cyklu monitoringowym nie wykazano oddziaływania, zarówno w 2016 r. jak i w 2018 r.

E01.03 zabudowa rozproszona. Oddziaływanie wystąpiło tylko w ubiegłym cyklu monitoringu (2013-2014). W cyklu 2009-2011 oraz obecnie w 2016 r. i w 2018 r. nie wystąpiło.

E01.04 inne typy zabudowy. Oddziaływanie o słabej intensywności i negatywnym wpływie pojawiło się tylko w cyklu 2009-2011. Zarówno w cyklu 2013-2014 jak i obecnie w latach 2016 i 2018 nie wymienia się oddziaływania.

G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze. Po raz pierwszy, w obecnym cyklu (w 2016 r. oraz 2018 r.) na stanowisku Panieńskie Skały odnotowano słaby, negatywny wpływ oddziaływania.

G05 inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka. Oddziaływanie o silnej i średniej intensywności i negatywnym wpływie odnotowano tylko w cyklu monitoringowym 2009-2011. Obecnie i w poprzednim cyklu nie potwierdzono wpływu tego oddziaływania.

G05.04 Wandalizm. Zarówno poprzednio i obecnie odnotowano przejawy wandalizmu na stanowiskach włosocienia, w postaci graffiti oraz zaśmieceń. Obecnie oddziaływania ma słabą intensywność.

H05.01 odpadki i odpady stałe. Oddziaływanie o słabej intensywności i negatywnym wpływie odnotowano w cyklu 2013-2014. W cyklu monitoringowym 2009-2011 nie stwierdzono oddziaływania, podobnie jak obecnie.

K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja). Sukcesja pojawiła się dopiero w cyklu 2013-2014 i o słabej intensywności utrzymała do 2016 r. Obecnie w 2018 r. nie potwierdzono występowania zmian sukcesyjne na stanowiskach.

K04.01 konkurencja. Słaby, negatywny wpływ konkurencji został zaobserwowany po raz pierwszy w obecnym cyklu, zarówno w 2016 r. jak i 2018 r. W 2016 r. opisano go innym, mniej właściwym kodem.

K06 inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin. Oddziaływanie o słabej intensywności i negatywnym wpływie, pojawiło się tylko w cyklu 2009-2011. Poprzednio i obecnie nie wykazuje się oddziaływania.

M01.03 powodzie i zwiększenie opadów. Oddziaływanie o słabej intensywności i negatywnym wpływie pojawiło się tylko w poprzednim cyklu monitoringowym.

Komentarz:

W porównaniu z poprzednim cyklem monitoringu (2013-2014), w bieżącym cyklu (2015-2018) stwierdzono mniejszy wpływ negatywnych oddziaływań. Obecnie nie odnotowano wpływu: usuwania podszytu, ścieżek, szlaków pieszych, szlaków rowerowych (w tym gruntowych dróg leśnych), zabudowy rozproszonej, innych typów zabudowy, innej ingerencji i zakłóceń powodowanych przez działalność człowieka, odpadków i odpadów stałych, innych lub mieszanych, międzygatunkowej konkurencji wśród roślin oraz powodzi i zwiększonych opadów. W cyklu monitoringowym 2015-2018 po raz pierwszy odnotowano negatywny wpływ o słabej intensywności jakim jest sport i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze oraz konkurencji. Stałe, negatywny wpływ o słabej intensywności na włosocienia delikatnego ma wandalizm oraz zmiana składu gatunkowego (sukcesja).

Tab.5. Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla gatunku włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2018 r.

KOD	ZAGROŻENIE PRZEWIDYWANE W PRZYSZŁOŚCI	Uszczegółowienie wytłumaczenie na czym polega	Liczba stanowisk gatunku włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> z danym zagrożeniem			Liczba stanowisk gatunku włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> z daną intensywnością zagrożenia								
						Intensywność zagrożenia								
			poprzednio		teraz	A		B			C			
			w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	w latach 2015-2018	w latach 2009-2011	w latach 2013-2014	w latach 2015-2018
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Każda ingerencja w sąsiadujące drzewostany może spowodować zmiany warunków siedliskowych (spadek ocieniania, wilgotności), a w konsekwencji zanik gatunku.	1/2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
D01.02	drogi, autostrady (wszystkie drogi twarde)	Gmina Złotoryja w miejscowych planach proponuje przeprowadzenie obwodnicy miasta przez stanowisko gatunku.	1/2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
E03	odpady, ścieki	Miejsce jest zaśmiecanie. Bez zmian.	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin łądowych - ogólnie	Oddziaływanie mało prawdopodobne. Okazy są trudne do znalezienia i wymagają fachowej wiedzy dla ich rozpoznania. Jednak mogą zostać zebrane do zielnika „w celach naukowych”.	1/2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
G05.04	wandalizm	Akty wandalizmu, graffiti, napisy ryte w skałach. Rozpalenie ogniska w pobliżu szczeliny spowoduje natychmiastowe wymarcie populacji. Niszczenie skał, roślinności naskalnej, zaśmiecanie, palenie ognisk w miejscach niedozwolonych.	1/2	-	2/2	1	-	-	-	-	-	-	-	2
H05.01	odpady i odpady stałe	-	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
J01.01	wypalanie	Każde wypalanie w sąsiedztwie stanowiska spowoduje zanik populacji.	1/2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Postępujący proces sukcesji i związane z nim przemiany warunków siedliskowych (osypywanie się szczeliny, sukcesja mszaków). Z uwagi na trudne warunki świetlne sukcesja przebiega bardzo powoli.	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

WYNIKI MONITORINGU W ROKU 2018

KOD	ZAGROŻENIE PRZEWIDYWANE W PRZYSZŁOŚCI	Uszczegółowienie wytłumaczenie na czym polega	Liczba stanowisk gatunku włośocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> z danym zagrożeniem			Liczba stanowisk gatunku włośocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> z daną intensywnością zagrożenia								
						Intensywność zagrożenia								
						A			B			C		
			poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
			w latach 2009- 2011	w latach 2013- 2014	w latach 2015- 2018	w latach 2009- 2011	w latach 2013- 2014	w latach 2015- 2018	w latach 2009- 2011	w latach 2013- 2014	w latach 2015- 2018	w latach 2009- 2011	w latach 2013- 2014	w latach 2015- 2018
K04.01	konkurencja	Rozwój konkurencyjnych gatunków mchów.	-	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	1
L08	powódź (procesy naturalne)	Z uwagi na położenie stanowiska na dnie wąwozu istnieje zagrożenie zalania (podmycia) stanowiska przez wody opadowe. Zagrożenie występowało w 2013 r, obecnie jednak podaje się mniejszą intensywność – B (poprzednio A).	-	-	1/2	-	-	-	-	-	1	-	-	-
M01.03	powodzie i zwiększenie opadów	-	-	1/2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
U	nieznane zagrożenie lub nacisk	Istnieje zapewne przyczyna, dla której gatunek się wycofał, nie wiadomo jednak co nią jest.	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X	brak zagrożeń i nacisków	-	-	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba stanowisk, na których zdiagnozowano zagrożenie o danej intensywności/liczba wszystkich monitorowanych stanowisk						1/2	1/2	0/2	0/2	0/2	1/2	1/2	1/2	2/2
Liczba wystąpień zagrożenia o określonej intensywności /liczba stanowisk, na których zdiagnozowano zagrożenie o danej intensywności						5/1	1/1	0/0	0/0	0/0	1/1	1/1	1/1	6/2

Tab.5.A. Zmiany¹⁾ przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla gatunku włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* - monitoring skończony – stan badań na koniec 2018 r.

KOD	ZAGROŻENIE PRZEWIDYWANE W PRZYSZŁOŚCI	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk gatunku włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> -razem	Liczba stanowisk na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa [↑] , w tym zmniejszenie intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie [↓] , w tym zwiększenie intensywności
B02	gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Każda ingerencja w sąsiadujące drzewostany może spowodować zmiany warunków siedliskowych (spadek ocieniania, wilgotności), a w konsekwencji zanik gatunku.	0/2	-	-	-
D01.02	drogi, autostrady (wszystkie drogi twarde)	Gmina Złotoryja w miejscowych planach proponuje przeprowadzenie obwodnicy miasta przez stanowisko gatunku.	0/2	-	-	-
E03	odpady, ścieki	Miejsce jest zaśmiecanie. Bez zmian.	1/2	-	-	1
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin łąkowych - ogólnie	Oddziaływanie mało prawdopodobne. Okazy są trudne do znalezienia i wymagają fachowej wiedzy dla ich rozpoznania. Jednak mogą zostać zebrane do zielnika „w celach naukowych”.	0/2	-	-	-
G05.04	wandalizm	Akty wandalizmu, graffiti, napisy ryte w skałach. Rozpalenie ogniska w pobliżu szczeliny spowoduje natychmiastowe wymarcie populacji.	2/2	-	-	2
H05.01	odpadki i odpady stałe	-	1/2	-	1	-
J01.01	wypalanie	Każde wypalenie w sąsiedztwie stanowiska spowoduje zanik populacji.	0/2	-	-	-
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Postępujący proces sukcesji i związane z nim przemiany warunków siedliskowych (osypywanie się szczeliny, sukcesja mszaków). Z uwagi na trudne warunki świetlne sukcesja przebiega bardzo powoli.	0/2	-	-	-
K04.01	konkurencja	Rozwój konkurencyjnych gatunków mchów.	1/2	-	-	1
L08	powódź (procesy naturalne)	Z uwagi na położenie stanowiska na dnie wąwozu istnieje zagrożenie zalania (podmycia) stanowiska przez wody opadowe. Zagrożenie występowało w 2013 r., obecnie jednak podaje się mniejszą intensywność – B (poprzednio A).	1/2	-	-	1
M01.03	powodzie i zwiększenie opadów	-	1/2	-	1	-
U	Nieznane zagrożenie lub nacisk	Istnieje zapewne przyczyna, dla której gatunek się wycofał, nie wiadomo jednak co nią jest.	1/2	-	1	-
X	Brak zagrożeń i nacisków	-	1/2	-	-	1

WYNIKI MONITORINGU W ROKU 2018

KOD	ZAGROŻENIE PRZEWIDYWANE W PRZYSZŁOŚCI	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk gatunku włośnicy delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i> -razem	Liczba stanowisk na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa↑, w tym zmniejszenie intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie↓, w tym zwiększenie intensywności
Podsumowanie zmian: W bieżącym cyklu 2015-2018 stwierdzono 5 różne zagrożenia spośród 13 wszystkich. W poprzednim cyklu 2013-2014 odnotowano 3 wystąpienia (3 różnych zagrożeń na stanowiskach). W bieżącym cyklu 2015-2018 odnotowano 9 wystąpień (5 różnych zagrożeń na stanowiskach). Jak wynika z powyższego porównania w 3 przypadkach nastąpiła poprawa, w 6 przypadkach nastąpiło pogorszenie						

¹⁾ przy uwzględnieniu wszystkich okresów badawczych

STAN I ZMIANY W CZASIE W ZAKRESIE I INTENSYWNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH PRZEWIDYWANYCH ZAGROŻEŃ DLA GATUNKU NA STANOWISKACH

Podsumowanie:

B02 gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji. Tylko w cyklu 2009-2011 brano pod uwagę wystąpienie zjawiska na 1 stanowisku w stopniu dużym. Zarówno obecnie jak i poprzednio w cyklu 2013-2014 nie brano pod uwagę wystąpienia zjawiska.

D01.02 drogi, autostrady (wszystkie drogi twarde). Tylko w cyklu 2009-2011 brano pod uwagę wystąpienie zjawiska na 1 stanowisku w stopniu dużym. Zarówno obecnie jak i poprzednio w cyklu 2013-2014 nie brano pod uwagę wystąpienia zjawiska.

E03 odpady, ścieki. Obecnie w 2016 r. brano pod uwagę wystąpienie zjawiska na stanowisku Niedźwiedzia Jama, jednak w 2018 r. nie prognozuje się zagrożenia.

F04 pozyskiwanie / usuwanie roślin łądowych - ogólnie. Tylko w cyklu 2009-2011 brano pod uwagę wystąpienie zjawiska na 1 stanowisku w stopniu dużym. Zarówno obecnie jak i poprzednio w cyklu 2013-2014 nie brano pod uwagę wystąpienia zjawiska.

G05.04 Wandalizm. Poprzednio w 2013-2014 nie brano pod uwagę wystąpienia zjawiska. Obecnie wymienia się prawdopodobieństwo wystąpienia zjawiska na obu stanowiskach: Niedźwiedzia Jama oraz Panieńskie Skały w stopniu małym.

H05.01 odpadki i odpady stałe. Tylko w cyklu 2013-2014 brano pod uwagę wystąpienie zjawiska na 1 stanowisku w stopniu małym. Poprzednio i obecnie nie prognozuje się wystąpienia tego zagrożenia.

J01.01 wypalanie. W cyklu 2009-2011 brano pod uwagę wystąpienie zagrożenia na 1 stanowisku w stopniu dużym, jednak poprzednio i obecnie nie przewiduje się wystąpienia.

K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja). Wystąpienie zagrożenia prognozowano tylko w pierwszym cyklu monitoringu 2009-2011.

K04.01 konkurencja. Zagrożenie po raz pierwszy pojawiło się obecnym cyklu, tylko w 2018 r. na stanowisku Niedźwiedzia Jama w stopniu małym. W 2016 r. nie prognozowano zagrożenia.

L08 powódź (procesy naturalne). W 2016 r. z uwagi na położenie stanowiska Niedźwiedzia Jama na dnie wąwozu, prognozowano zagrożenie zalania (podmycia) stanowiska przez wody opadowe, jednak w 2018 r, nie powtórzono zagrożenia.

M01.03 powódzie i zwiększenie opadów. Obecnie nie bierze się pod uwagę zagrożenia, na stanowisku Niedźwiedzia Jama tylko w 2016 r. wymieniono bardzo podobne zagrożenie L08 powódź (procesy naturalne). Zagrożenie M01.03 wystąpiło w poprzednim cyklu monitoringu.

U Nieznane zagrożenie lub nacisk. Tylko w cyklu 2009-2011 wymieniono zagrożenie „Nieznane zagrożenie lub nacisk”. W kolejnych cyklach zagrożenia zostały precyzyjnie zidentyfikowane.

Komentarz:

W bieżącym cyklu monitoringowym najczęściej prognozowanym zagrożeniem jest wandalizm, który może pojawić się na wszystkich badanych stanowiskach. W poprzednim cyklu monitoringowym (2013-2014) nie prognozowano tego zagrożenia. Kolejnymi pod względem częstości występowania są - konkurencja i powódź (procesy naturalne). Po wykonaniu monitoringu w bieżącym cyklu nie prognozuje się wystąpienia niektórych zagrożeń podawanych wcześniej są: "gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji", „drogi, autostrady (wszystkie drogi twarde)", „odpady, ścieki", „pozyskiwanie/ usuwanie roślin lądowych – ogólnie", „odpadki i odpady stałe", „wypalanie", „zmiana składu gatunkowego (sukcesja)".

III. A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

UWAGA. Włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* w regionie kontynentalnym w Polsce to gatunek obecnie znany (i monitorowany) tylko z dwóch stanowisk, po jednym w dwóch Obszarach Natura 2000: PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie i PLH020009 Panieńskie Skały i dlatego też wyniki nad poziomem obszarów Natura 2000 są tożsame z wynikami dla odpowiednich stanowisk. Oceny dla stanowiska 130 Niedźwiedzia Jama są więc jednocześnie ocenami na poziomie Obszaru Natura 2000 PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie, natomiast oceny dla stanowiska 257 Panieńskie Skały są też ocenami na poziomie Obszaru 2000 PLH020009 Panieńskie Skały.

4. Sprawozdanie z monitoringu włosocienia delikatnego *Vandenboschia speciosa* cała Polska podsumowanie

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tab. 10. Lista gatunków obcych inwazyjnych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu gatunku włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* – monitoring skończony – stan badań na koniec 2018 r.

Lp.	Oceniony Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Stanowisko gatunku włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i>		Obserwowane GATUNKI OBCE INWAZYJNE					
			w regionie ALP	w regionie CON	Poprzednio (lata 2009-2011)		Poprzednio (lata 2013-2014)		Teraz (lata 2015-2018)	
					Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1.	PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie	130	-	Niedźwiedzia Jama	*		niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i>	nie stwierdzono	
2.	PLH020009 Panieńskie Skały	257	-	Panieńskie Skały	*		niecierpek drobnokwiatowy, czeremcha amerykańska	<i>Impatiens parviflora</i> <i>Padus serotina</i>	nie stwierdzono	

*nie sporządzono raportów dla obszarów Natura 2000 w cyklu 2009-2011

Tabela 10.A. Porównanie stwierdzonych gatunków obcych inwazyjnych na stanowiskach gatunku włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* z poprzednimi latami

Lp.	STWIERDZONE GATUNKI OBCE INWAZYJNE NA STANOWISKACH GATUNKU włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i>		Liczba stanowisk		
	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio (lata 2009-2011)	Poprzednio (lata 2013-2014)	Teraz (lata 2015-2018)
1	<i>Impatiens parviflora</i>	niecierpek drobnokwiatowy	*	2	nie stwierdzono
2	<i>Padus serotina</i>	czeremcha amerykańska	*	1	nie stwierdzono

*nie sporządzono raportów dla obszarów Natura 2000 w cyklu 2009-2011

PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tylko w czasie jednego z trzech cykli monitoringowych (poprzedniego cyklu 2013-2014) wykazano obecność gatunków inwazyjnych, były to *Impatiens parviflora* –

odnotowany na 2 stanowiskach oraz *Padus serotina* – 1 stanowisko. W cyklu (2015-2018) nie stwierdzono obecności gatunków inwazyjnych. W cyklu 2009-2011 nie sporządzono raportów dla obszarów Natura 2000.

V. UWAGI DO METODYKI EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Brak uwag

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Brak

VII. INNE UWAGI

Brak uwag.

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11. Eksperti lokalni badanych stanowisk gatunku włosocień delikatny *Vandenboschia speciosa* wg obszarów Natura 2000 – monitoring skończony – stan badań na koniec 2018 r.

Lp.	Lokalizacja stanowiska z gatunkiem włosocień delikatny <i>Vandenboschia speciosa</i>				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (wykonawcy monitoringu)		
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			Poprzednio		Teraz
							2009-2011	2013-2014	2015-2018
1	PLH020037	Góry i Pogórze Kaczawskie	dolnośląskie, Pogórze Kaczawskie	kontynentalny	130	Niedźwiedzia Jama	Kamila Reczyńska Krzysztof Świerkosz	Kamila Reczyńska Krzysztof Świerkosz	Marcin Kołodziej Marcin Bielecki
2	PLH020009	Panieńskie Skały	dolnośląskie, Pogórze Izerskie	kontynentalny	257	Panieńskie Skały	Kamila Reczyńska Krzysztof Świerkosz	Kamila Reczyńska Krzysztof Świerkosz	Marcin Kołodziej Marcin Bielecki

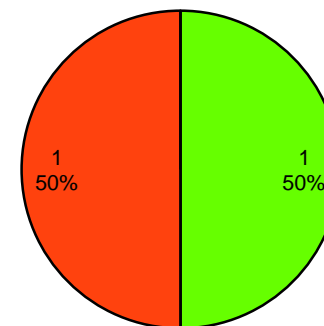
IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU WŁOSOCIEŃ DELIKATNY *VANDENBOSCHIA SPECIOSA*

Włosocień delikatny był monitorowany na 2 stanowiskach. Wszystkie zlokalizowane są w regionie kontynentalnym. Wyniki monitoringu wskazują na jego zły stan zachowania – 1 stanowisko oceniono na U2, 1 stanowisko na U1. Nie wykazano żadnego stanowiska, na którym stan zachowania gatunku mógłby być oceniony jako właściwy.

Stan populacji (U2)

Stan populacji włosocienia delikatnego w regionie kontynentalnym, a tym samym w Polsce, został oceniony jako zły (U2). Stan populacji pogorszył się w stosunku do ostatniego cyklu w latach 2013-2014, kiedy ocena populacji była na poziomie (U1). Od początku prowadzenia badań obserwuje się niski poziom populacji.

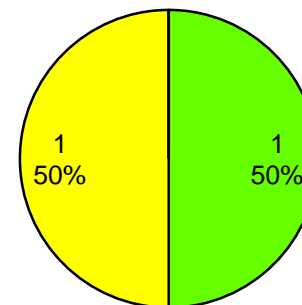
Włosocień delikatny jest znany tylko z dwóch stanowisk w Polsce, wszystkie z nich były monitorowane. Na stanowisku Panieńskie Skały nie potwierdzono obecności gatunku. Na stanowisku Niedźwiedzia Jama stan populacji poprawił się w stosunku do poprzedniego cyklu monitoringu, z oceny U1 do FV. Pomimo właściwego stanu populacji na jednym ze stanowisk, populacja włosocienia w skali kraju jest skrajnie nieliczna, i nawet losowe zdarzenie może mieć na nią negatywny wpływ.

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Stan siedliska (U1)

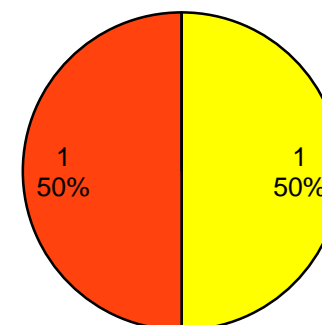
Stan siedliska gatunku został na większości stanowisk oceniony jako niezadowolający (U1) i taka jest jego ocena na całym obszarze kontynentalnym w kraju. W przypadku stanowiska Niedźwiedzia Jama, stan siedliska pozostaje bez zmian w stosunku do ubiegłego cyklu monitoringu, ocena siedliska w obu cyklach wyniosła U1. Ocena siedliska na stanowisku Panieńskie Skały, pomimo zaniku gatunku, uległa zdecydowanej poprawie z oceny U2 w poprzednim cyklu do oceny FV obecnie.

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły □ XX – stan nieznan

Perspektywy ochrony (U2)

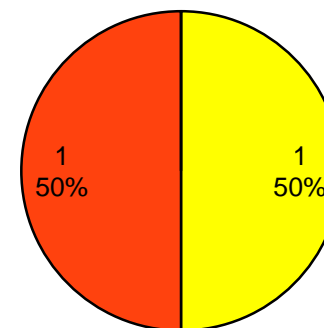
Perspektywy ochrony gatunku są złe (U2) i taką ocenę należy przyjąć dla całego obszaru monitorowanego w Polsce. Ocena wynika z braku gatunku na stanowisku Panieńskie Skały i skrajnie nielicznej populacji w całym kraju, której może zagrozić nawet losowy czynnik.

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły □ XX – stan nieznan

Stan ochrony (U2)

Obecny stan ochrony gatunku na obszarze kontynentalnym i tym samym w całej Polsce jest zły (U2), co stwierdzono już w poprzednim cyklu monitoringu. Na taką ocenę złożyły się w równej mierze zły stan populacji oraz złe perspektywy ochrony gatunku.

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan